

دیدهبان تحریم

دوهفته‌نامه‌ی رصد و تحلیل تحریم

شماره‌ی ۴ - مرداد ۱۴۰۳ - نوبت دوم

مرکز تحلیل
راهبردی و بین‌المللی

- ۱..... فهرست برجسب‌های تحریمی
- ۲..... کلام سردبیر
- ۳..... تحریم‌های جدید آمریکا علیه برنامه موشکی و پهپادی ایران
- ۴..... تحریم اهداف چینی جدید به دلیل حمایت از کره شمالی
- ۵..... سایر خبرهای تحریمی

فهرست برچسب‌های تحریمی

واژه (برچسب)	صفحه	واژه (برچسب)	صفحه
	۲	اوفک	
	۲	ایران	
	۳	آمریکا	
	۲	برایان نلسون	
	۳	برنامه‌ی فضایی	
	۳	برنامه‌ی موشکی	
	۲	پهپاد	
	۲	تسلیحات	
	۳	چین	
	۳	شی کیانپی	
	۳	کره‌ی شمالی	
	۲	هنگ کنگ	
	۳	وزارت خزانهداری	
	۲	وزارت دفاع	

کلام سردبیر

فارغ از اتفاقات پیرامونی و بدون توجه به این که چه حزبی در واشینگتن زمام قدرت را در دست دارد، تداوم آسیب‌رسانی به دو حوزه‌ی دفاع و اقتصاد جمهوری اسلامی ایران با استفاده از ابزار تحریم همچنان به‌عنوان یک تصمیم کلان سیاسی، در رأس برنامه‌های کلان حاکمیت آمریکا قرار دارد. پیاده‌سازی این سیاست از طریق «معاونت تروریسم و اطلاعات مالی» و اوفک در وزارت خزانه‌داری آمریکا پیگیری می‌شود. شناسایی‌ها و تحریم‌های پی‌درپی این روزهای اوفک علیه شبکه‌هایی از افراد و نهادهای مرتبط با برنامه‌ی موشکی و پهپادی و همچنین شبکه‌های مالی و آمادی مرتبط با فروش نفت و میعانات کشور در واقع نماد بیرونی همان تصمیم کلان است.

در بخش دفاعی، روند تحریم شبکه‌های تأمین قطعات و تجهیزات برای برنامه‌ی موشکی و پهپادی ایران بی‌وقفه در دستور کار واشینگتن قرار دارد. وزارت خزانه‌داری با استناد به ظرفیت‌های قانونی مرتبط با جلوگیری از گسترش تسلیحات کشتار جمعی (از جمله فرمان اجرایی ۱۳۳۸۲) سال‌هاست تلاش می‌کند شبکه‌های تأمین کالاهای موردنیاز برای تقویت بنیه‌ی دفاعی کشور را تحت فشار قرار دهد. نکته‌ی قابل‌توجه این است که در سال‌های اخیر، اوفک تمرکز ویژه‌ای روی «وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح» - به‌عنوان یکی از دو نهاد فعال در حوزه‌ی موشک و پهپاد در کنار سپاه پاسداران - داشته است. بسامد کنش‌های تحریمی اوفک علیه شبکه‌های مرتبط با وزارت دفاع حاکی از این است که این نهاد در پیشبرد برنامه‌ی دفاع موشکی و پهپادی نقش به‌سزایی ایفا می‌کند. در صفحه‌ی ۲ توضیحات بیش‌تری در این باره آمده است.

هم‌کاری چین و کره‌ی شمالی در حوزه‌ی موشک و هوافضا یکی دیگر از نقاط هدف دستگاه تحریم آمریکا در سال‌های اخیر است. آمریکا با تشدید سیاست‌های تحریمی خود علیه کره‌ی شمالی و امتداد آن به کشورهای روسیه و چین به بهانه‌ی رفتارهای پیونگ‌یانگ، تلاش جدی دارد تا به‌صورت حداکثری از شکل‌گیری ارتباطات مؤثر و زنجیره‌های تأمین و ارزش، حداقل در برخی حوزه‌ها (نظیر نظامی) بین این کشورها جلوگیری کند. تحریم یک شبکه‌ی مستقر در چین به دلیل ارائه‌ی کمک به کره‌ی شمالی برای توسعه‌ی موشک‌های بالستیک و برنامه‌ی فضایی این کشور، در همین راستا تفسیر می‌شود.

البته، سطح نگرانی واشینگتن فراتر از این است: اخیراً مفهومی تحت عناوینی چون «محور تحول» (Axis of Upheaval) یا «قدرت‌های محور» (Axis Powers) در ادبیات اندیشکده‌ای آمریکا مطرح شده است. طبق این مفهوم، چهار کشور ناراضی از نظم کنونی حاکم بر جهان به رهبری آمریکا، یعنی ایران، چین، روسیه و کره‌ی شمالی، با وجود همه‌ی اختلافات ذاتی، فرهنگی، تاریخی و جغرافیایی، در حال گردآمدن تحت یک محور مشترک برای تضعیف وضع جاری و شکل‌دهی به نظامی نوین در جهان هستند. قاعدتاً، تدبیر برای عدم شکل‌گیری یا حداقل تضعیف این اجتماع نوپا اما پرطرفیت بخش مهمی از برنامه‌های نظام سلطه برای مدیریت رهبری جهانی خود را تحت تأثیر قرار می‌دهد. با این زاویه‌ی نگاه، برقراری هرگونه ارتباط دو، سه یا چهارجانبه بین این چهار کشور برای آمریکا حساسیت‌برانگیز خواهد بود. به خبر صفحه‌ی ۳ این شماره می‌توان از این منظر نگاه کرد.

تحریم‌های جدید آمریکا علیه برنامه موشکی و پهپادی ایران

فشار واشنگتن به تأمین‌کنندگان قطعات تسلیحاتی برای تهران

دفتر پایش دارایی‌های خارجی (اوفک) در نهم مرداد ۱۴۰۳ (۳۰ جولای ۲۰۲۴) پنج فرد و هفت نهاد ایرانی، چینی و هنگ‌کنگی را در فهرست تحریم‌های خود قرار داد. به ادعای اوفک، این افراد و نهادها نقش تسهیل‌گری در تأمین قطعات مورد نیاز وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح برای تولید موشک و پهپاد (از جمله شتاب‌سنج و ژيروسکوپ) داشته‌اند. «برایان نلسون» معاون وزیر خزانه‌داری در «معاونت تروریسم و اطلاعات مالی» (تی.اف.آی) درباره‌ی این اقدام تحریمی گفت:

«اقدام بدون‌ملاحظه و بی‌پروای ایران در گسترش موشک‌های بالستیک و پهپاد، بیش از پیش به بی‌ثباتی و به خطر افتادن جان غیرنظامیان در منطقه و در سراسر جهان دامن می‌زند. اقدام امروز تعداد بیش‌تری از شرکت‌های پوششی و عوامل مورداعتماد آن‌ها را در معرض تحریم قرار می‌دهد؛ افراد و نهادهایی که ایران از طریق آن‌ها به قطعات مورد نیاز خود دست پیدا می‌کرد. آمریکا به اعمال هزینه بر کسانی که به توانمندی ایران برای تولید این تسلیحات کشنده کمک می‌کنند ادامه می‌دهد.»

تحلیل:

شبکه‌ی مرتبط با برنامه‌های موشکی و پهپادی جمهوری اسلامی ایران یکی از هدف‌های رایج تحریمی وزارت خزانه‌داری آمریکا در سال‌های اخیر، به‌خصوص بعد از انقضای تحریم‌های موشکی سازمان ملل در سال هشتم برجام (اکتبر ۲۰۲۳ - مهر ۱۴۰۲) بوده است. این اقدام تحریمی اوفک مبتنی بر فرمان اجرایی ۱۳۳۸۲ (هدف‌گیری اشاعه‌دهندگان تسلیحات کشتارجمعی) است. برنامه‌ی موشکی و پهپادی کشور مشخصاً توسط دو نهاد سپاه و وزارت دفاع پیگیری می‌شود. سپاه پیش از این با دریافت برچسب‌های SDGT و FTO، مبتنی بر فرمان اجرایی ۱۳۲۲۴ (مبارزه با تروریسم) تحت شدیدترین تحریم‌ها از سوی آمریکا قرار گرفته است. اکنون مشخصاً اوفک با حفظ روند تحریم شرکت‌های مرتبط با سپاه، به تحریم پی‌درپی و پرحجم شرکت‌های وابسته به وزارت دفاع روی آورده است.

حجم قابل توجه تحریم‌های وزارت خزانه‌داری آمریکا علیه وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح کشور حاکی از این واقعیت است که این نهاد دولتی در سال‌های اخیر با روی آوردن به نیروهای متخصص داخلی و اتخاذ رویکرد روبه‌جلو و نوآورانه، عملکرد مثبتی در تقویت بنیه‌ی دفاعی کشور داشته است. تحریم‌های متعدد مستقیم و غیرمستقیم وزارت دفاع نشان می‌دهد که این موضوع از نظر وزارت خزانه‌داری آمریکا دور نمانده است. اوفک در تاریخ ۲۵ اکتبر ۲۰۰۷ (سوم آبان ۱۳۸۶) و بر اساس همین فرمان اجرایی (۱۳۳۸۲)، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح را در فهرست تحریم‌های خود قرار داده بود.

شماره‌ی خبر: ۰۰۶۱۴۰۳۰۵۲۰۱	تاریخ انتشار خبر: ۹ مرداد ۱۴۰۳ (۳۰ ژولای ۲۰۲۴)
https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy2510	
برچسب: ایران، برنامه موشکی، پهپاد، تسلیحات، اوفک، وزارت دفاع، برایان نلسون، چین، هنگ‌کنگ	

تحریم اهداف چینی جدید به دلیل حمایت از کره شمالی

حساسیت واشنگتن به تأمین تسلیحاتی پیونگ‌یانگ توسط پکن

وزارت خزانه‌داری در سوم مرداد ۱۴۰۳ (۲۴ ژولای ۲۰۲۴) از تحریم یک شبکه‌ی مستقر در چین به دلیل ارائه‌ی کمک به کره شمالی برای توسعه موشک‌های بالستیک و برنامه فضایی این کشور خبر داد. اهداف این تحریم‌ها شامل شش فرد و پنج شرکت چینی، در شبکه‌ای موسوم به «شی کیانپی» عضویت داشته و با هماهنگی ذیل این مجموعه در حمایت از پروژه‌های مختلف ناقض قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل شرکت داشته‌اند. وظیفه این افراد و شرکت‌ها، خریداری اقلام مورد نیاز برای توسعه تسلیحاتی، ارسال آن‌ها به کره شمالی و مخفی‌سازی این فرآیند بوده است.

تحلیل:

مناسبات بین چهار کشور ایران، روسیه، چین و کره شمالی و ظرفیت این چهار کشور برای به هم زدن نظم کنونی حاکم بر جهان موضوعی است که اخیراً مورد توجه اندیشمندان آمریکایی قرار گرفته است. به‌عنوان نمونه، «ریچارد فانتین» رئیس اندیشکده‌ی «مرکز امنیت نوین آمریکا» (CNAS) در یادداشتی با عنوان «محور تحول: دشمنان آمریکا چگونه در حال متحد شدن برای براندازی نظم جهانی هستند؟» به تشریح مناسبات بین این کشورها و ظرفیت آن‌ها برای به هم زدن نظم کنونی حاکم بر جهان پرداخته است. نقطه‌ی اشتراک این کشورها، علی‌رغم همه‌ی تفاوت‌ها و بی‌اعتمادی‌های تاریخی، «تضعیف آمریکا و نقش رهبری جهانی این کشور» است.

علاوه بر هم‌کاری‌های مشترک در قالب یک هم‌پیمانی نوظهور، این کشورها بسته به نقاط مزیت خود، هم‌کاری‌های دوجانبه نیز با هم دارند. به‌طور مشخص، چین و کره شمالی با توجه به نزدیکی جغرافیایی و نیاز به تأمین امنیت خود که از سوی اجزایی از بلوک غرب تحت تهدید قرار گرفته است، در حوزه‌ی دفاعی هم‌کاری مشترک تعریف کرده‌اند. این هم‌کاری تا کنون خود را در بخش‌هایی چون موشک‌های بالستیک و هوافضا نشان داده است.

آمریکا با در نظر گرفتن دو دورنمای کوتاه‌مدت (هم‌کاری پکن و پیونگ‌یانگ در حوزه‌هایی خاص) و میان‌مدت (شکل‌گیری محور تحول)، نسبت به هرگونه هم‌کاری بین چهار کشور ایران، روسیه، چین و کره شمالی حساسیت داشته و به آن واکنش نشان می‌دهد. اقدام اخیر را می‌توان در این راستا تفسیر کرد.

تاریخ انتشار خبر: سوم مرداد ۱۴۰۳ (۲۴ ژولای ۲۰۲۴)

شماره‌ی خبر: ۰۰۶۱۴۰۳۰۵۲۰۲

<https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy2482>

برچسب‌ها: کره شمالی، وزارت خزانه‌داری، آمریکا، چین، تسلیحات موشکی، برنامه فضایی، شی کیانپی

سایر خبرهای تحریمی

- تکاپوی رژیم صهیونیستی برای اختلال در حمایت ایران از نیروهای مقاومت در منطقه با تصویب اولین بسته‌ی تحریمی نفت‌کش‌های مرتبط با ایران

<https://www.tradewindsnews.com/tankers/israel-slaps-first-ever-shipping-sanctions-on-iran-s-dark-tankers-as-tensions-soar/2-1-1687792>

- اصلاح قریب‌الوقوع «مقررات محصول مستقیم خارجی» آمریکا با هدف محدودسازی بیشتر تراشه‌سازان چینی و حمایت از سیاست انفصال و ریسک‌زدایی (Decoupling and Derisking)

<https://www.reuters.com/technology/new-us-rule-foreign-chip-equipment-exports-china-exempt-some-allies-sources-say-2024-07-31/>

- تشدید نظارت پکن بر تجهیزات پهپاد: تلاش پکن برای مدیریت روند صادرات پهپاد و اقلام مرتبط با آن

<https://www.scmp.com/news/china/military/article/3272636/china-imposes-export-controls-drone-parts-military-and-civilian-use>

- اظهارات وزیر امور خارجه سوئد در رابطه با تحریم چین در آینده توسط اتحادیه اروپا

<https://www.dn.se/ekonomi/billstrom-oppnar-for-nya-sanktioner-mot-kinesiska-foretag/>

- در واکنش به انتخابات ونزوئلا: آمریکا درصدد اعمال تحریم‌های جدید علیه کاراکاس

<https://www.reuters.com/world/americas/washington-mulls-individual-sanctions-following-venezuelan-election-2024-07-30/>

- تحریم چند فرد و نهاد مرتبط با حوثی‌ها: فشار اوفک به شرکای انصارالله یمن در چین و هنگ‌کنگ

<https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy2515>

- واکنش لندن در قبال جنایات صهیونیست‌ها: تحریم تسلیحاتی چند شرکت اسرائیلی توسط انگلیس

<https://www.dailymail.co.uk/news/article-13704107/Fury-Labour-Government-implements-secret-arms-boycott-Israel-civil-servants-freeze-applications-new-weapons-export-licences.html>

- تحریم‌های جدید اتحادیه اروپا علیه بلاروس به بهانه‌ی نقض حقوق بشر

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/08/05/belarus-eu-lists-further-28-individuals-for-participation-in-internal-repression/>

- تحریم آمریکا علیه ۳۳ فرد و نهاد بلاروس به علت حمایت از روسیه

<https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy2533>